

יומא יד. (המשנה) עד טו. (ש11 מסוף הצרות)

ביאורי מושגים

ר' שמעון איש המצפה - תנא קדמון שחי בדור שלפני החורבן יחד עם רבן גמליאל הזקן. על אף שהוא הוזכר רק פעם אחת במשנה (בשאלה שאותה שאל את רבן גמליאל בלשכת הגזית) הוא נחשב כבעל דעה חשובה בנושאי המקדש, ולמסקנת ר' יוחנן משניות מסכת יומא נשנו לפי שיטתו.

המשנה

ב7 ימי ההפרשה:

הכהן הגדול צריך 'להתאמן' על עבודת המקדש - הוא זורק את הדם, מקטיר את הקטורת, מטב את הנרות ומקריב את הראש והרגל.

בשאר ימות השנה:

יש זכות קדימה לכהן הגדול לעשות כל עבודה שהוא מעוניין בה

הברייתא קובעת:

ר"ע:

טהור שהזו עליו מי חטאת - נטמא.

אפשרות א': המשנה אינה כר"ע אלא כחכמים. (שהרי ב7 הימים הזו על הכה"ג מי חטאת. לכן הוא טמא ואינו יכול להקריב)

אפשרות ב': המשנה היא גם כר"ע (ההזאה התבצעה אחרי שסיים הכה"ג את העבודה)

טעמו של ר"ע:

'והזה... על הטמא' - המילה טמא מיותרת - מכאן שהמזה על הטהור מטמא אותו.

תגובת חכמים:

הערה א': מהטמא לומדים דבר אחר (הזאה נחשבת הזאה רק על חפץ המקבל טומאה)
הערה ב': זה אבסורד לטעון שאם מזים על טהור הוא נטמא.

תגובת ר"ע להערה ב':

בהלכות פרה אדומה יש אבסורדים ('אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני')

תגובת חכמים:

האבסורדים בפרה אדומה הם לגבי הנוגע במי חטאת והנושאים (שהם נטמאים)

הברייתא

טהור שהזו עליו מי חטאת ר"ע: נטמא. חכמים: לא נטמא

דיני מי חטאת

בפסוק נאמר 'ומזה... יכבס בגדיו' אולם אנו דורשים זאת על אדם הנושא (וכתוב 'מזה' כדי ללמד שהמים מטמאים רק אם יש שיעור הזאה)

לטמא: הנוגע: רק הוא נטמא, הנושא: הוא ובגדיו נטמאים, המזה: טהור טהור שמזים עליו: מח' ר"ע וחכמים.

שיעור מי חטאת: לטמא את הנוגע והנושא - כדי הזאה, השיעור שבכלי (כדי להטהר ממנו) - כדי הזאה, השיעור שנוגע באדם הנטהר - מח' האם צריך שיעור הזאה או לא.

בהמה: הזה בפועל על בהמה: נפסלו שאריות מי החטאת שבאזוב (כיוון שהזאה זו נחשבת מלאכה, ומלאכה פוסלת את מי החטאת) התכוון להזות על בהמה (והזה בטעות על אדם): לא נפסלו (כיוון שמחשבה על דבר שאינו מקבל טומאה לא פוסלת)

יישוב הסתירה בין תמיד ליומא:

ר' יוחנן:

המשניות ביומא - הן לפי ר' שמעון איש המצפה,
המשניות בתמיד - הן לפי דעה חולקת עליו.

סתירה בין המקורות לגבי סדר ההקרבה בבוקר

המשנה בתמיד (בעניין ההגלה שבכל יום): קודם נרות ואחר כך קטורת

המשנה ביומא (בעניין כה"ג): קודם קטורת ואחר כך נרות,

המשנה ביומא (בעניין ההגלה שבכל יום): קודם נרות ואחר כך קטורת

היתרון שבשיטת אביי:
לפי אביי כל המשניות סוברות
כחכמים ולא כאבא שאול,

החסרון שבשיטת אביי:
מדוע המשנה הראשונה מתייחסת ל2
הנרות האחרונים והמשנה שאחריה ל5
הנרות הראשונים.

יישוב הסתירה בתוך מסכת יומא:

תירוץ אביי

הנחת מוצא: היו מטיבים 5 נרות, אחרי זה מקטירים, ואחרי זה היו מטיבים עוד 2 נרות.
המשנה הראשונה (שמאחרת את הנרות) - התייחסה ל2 הנרות האחרונים (שאחרי הקטורת),
המשנה השנייה (שמקדימה את הנרות) - התייחסה ל5 הנרות הראשונים (שלפני הקטורת).

תירוץ רב פפא

הנחת מוצא: כל המשניות מתייחסות ל2 הנרות האחרונים
המשנה הראשונה (שמקדימה את הקטורת) - היא כשיטת חכמים (שסברו שלפני הטבת 2 הנרות הקטירו קטורת)
המשנה השנייה (שמאחרת את הקטורת) - היא כשיטת אבא שאול (שסבר שלפני הטבת 2 הנרות זרקו את דם התמיד)

הברייתא

מה היו עושים בין הטבת 5 הנרות להטבת 2 הנרות:
חכמים: מקטירים קטורת,
אבא שאול: זורקים את דם התמיד

התנאים נחלקו בהבנת הפסוק - 'הה'... מה'1 את הנפיות יק'ינ'ה'
אבא שאול: קודם נרות ואחר כך קטורת,
חכמים: הנרות יוטבו בשעה שיש כבר קטורת

בהדלקת הנרות של הערב מופיע פסוק דומה.
אבל שם מודה אבא שאול לחכמים שקודם מקטירים ואחר
כך מטיבים - כיוון שיש פסוק מיוחד המלמד זאת